

LA LECTURA FÀCIL: UNA EINA D'INCLUSIÓ SOCIAL

M. Carme Mayol

Grup Lectura Fàcil del COBDC

Resum

L'autora repassa el concepte de *lectura fàcil* i analitza quins són els possibles destinataris des de diferents realitats i necessitats, i reflexiona sobre com poden ser tractades des de la lectura fàcil totes aquestes realitats diferents.

En aquest article es fa una panoràmica sobre la lectura fàcil a escala internacional, amb un èmfasi especial sobre la realitat catalana, de la qual l'autora analitza les experiències dutes a terme per les diferents plataformes vinculades a la lectura fàcil.

Finalment, l'autora conclou amb les perspectives de futur immediat per a la lectura fàcil a Catalunya.

Paraules clau

Lectura fàcil, llegibilitat, comprensió lectora, biblioteca pública i cohesió social, inclusió social, foment de la lectura

Resumen

La autora ofrece un repaso sobre el concepto de *lectura fácil* i analiza cuáles son los posibles destinatarios desde diferentes realidades y necesidades, y reflexiona sobre cómo pueden ser tratadas desde la lectura fácil todas estas distintas realidades.

En el artículo se ofrece una panorámica sobre la lectura fácil a escala internacional, poniendo especial énfasis en la realidad catalana, de la que la autora analiza las experiencias llevadas a cabo por las distintas plataformas vinculadas a la lectura fácil.

Finalmente, la autora concluye con las perspectivas de futuro inmediato para la lectura fácil en Catalunya.

Palabras clave

Lectura fácil, legibilidad, comprensión lectora, biblioteca pública y cohesión social, inclusión social, fomento de la lectura

Abstract

The author goes over the concept of Easy-to-read and analyses the possible groups to whom it is directed, each with a different reality and with different needs. The author also reflects upon how these different perspectives can be addressed by Easy-to-read.

The article presents an overview of Easy-to-read on an international level, with special mention of the situation in Catalonia where the author analyses the experiences carried out by different platforms with ties to Easy-to-read. The article concludes with observations on the prospects in the immediate future for Easy-to-read in Catalonia.

Key words

Easy-to-read, legibility, reading comprehension, public libraries and social cohesion, social inclusion, promotion of reading

Tenir accés a la cultura, la literatura i la informació —i en una forma entenedora— és un dret democràtic. Poder llegir dóna a la gent confiança en ella mateixos, bo i capacitant-la per ampliar la seva visió del món i per prendre el control de les seves pròpies vides. A través de la lectura, la gent és capaç de compartir idees, pensaments i experiències i de créixer com a éssers humans. Per tal d'exercir els seus drets, una persona necessita rebre i poder interpretar la informació sobre què està passant a la societat. Una àmplia bibliografia legal i diferents recomanacions internacionals avalen el dret democràtic i constitucional d'accés a la cultura de tots els ciutadans inclosos aquells que tenen dificultats lectores.¹

Actualment molts segments de població queden exclosos d'aquests drets per les seves dificultats lectores, les polítiques d'inclusió social haurien de tenir en compte, entre altres mesures, la de proveir-los de materials d'estímul a la lectura adaptats a les seves dificultats de lectoescriptura. Els anomenats materials de lectura fàcil són una d'aquestes mesures.

1. Concepte de *lectura fàcil*

S'entén com a *llibre fàcil* els materials lectors (i també els audiovisuals) elaborats amb especial cura per poder ser llegits i entesos per tots aquells que tenen dificultats lectores i/o de comprensió.

Hi ha unes directrius internacionals² que donen orientacions sobre els aspectes tan formals com de contingut per elaborar aquest tipus de materials. No es pot parlar de normes estrictes, però sí d'un principi bàsic: construir una història concreta i lògica amb una sola línia argumental.

El grau de dificultat varia d'un llibre a l'altre, perquè les dificultats lectores són també diferents segons els col·lectius. Sempre procuren, però, combinar la facilitat de comprensió amb la qualitat. Gairebé tots contenen il·lustracions que fan un paper molt important per reforçar la comprensió del contingut.

Crear un llibre de lectura fàcil comporta moltes dificultats, perquè cal trobar un equilibri entre les necessitats i les capacitats de comprensió dels lectors i la llibertat de creació artística d'escriptors i il·lustradors.

2. Grups destinataris

Les dificultats lectores poden ser de caràcter permanent, degudes a minusvalideses, o bé a circumstàncies de caràcter transitori. D'altra banda, l'analfabetisme funcional afecta un nombre creixent de persones en les societats avançades.

1. *Constitució Espanyola* (BOE 29.XII.78), Llei d'integració social dels minusvàlids (BOE 30.4.1982), Llei 20/1991 i Decret 135/95 publicats en el: *Codi d'accessibilitat de Catalunya*. Barcelona Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar Social, 1995; *Normas uniformes sobre la igualdad de oportunidades para las personas con discapacidad*, 1993 <<http://www.un.org/esa/socdev/enable/dissres0.htm>>; *Manifest de la UNESCO per la biblioteca pública*, 1994; la *Carta del Lector* adoptada per l'Associació Internacional d'Editors i el Comitè Internacional del Llibre.

2. Tronbacke, Bror I. *Guidelines for Easy to Read Materials*. L'Haia: IFLA, 1997 [L'exposició que es fa en aquest primer punt és un resum, adaptat, d'aquestes directrius].

Per a aquelles persones que pateixen una dificultat transitòria els productes de lectura fàcil poden ser una porta oberta a la cultura, una forma d'aprenentatge i un estímul per proporcionar-los una oportunitat per millorar les capacitats lectores.

Per a les persones amb dificultats permanents els materials de lectura fàcil són el camí obligat per llegir i entendre, l'única possibilitat de conèixer i gaudir del patrimoni literari de la humanitat.

Són diversos els segments de població que per motius ben diferents necessiten materials de lectura fàcil, citarem aquells que tenen un major protagonisme en la societat actual.

Immigrants recents i altres parlants de llengua no nativa

Els nous immigrants entren dins d'aquesta categoria. No solament parlen una llengua diferent, sinó que també tenen un rerefons cultural, religiós i educatiu diferent. Durant el període d'assimilació, i fins i tot més enllà, els immigrants poden trobar de gran ajut els materials de lectura fàcil.

Els nens i els joves necessiten materials per poder incorporar-se, sense traumes, al programa educatiu dels diferents centres. Els adults necessiten materials pensats expressament per a ells i que en cobreixin les necessitats informatives, força variades tant pel nivell de dificultat com per la temàtica.

Analfabets funcionals i persones en desavantatge educatiu

Les persones analfabetes funcionals manquen de prou habilitats per a la lectura regular i contínua de llibres i altres publicacions. Els materials de lectura fàcil poden ser-los de gran vàlua. Podem incloure en aquest grup el dels joves que han abandonat els estudis abans de completar el cicle educatiu i que no saben llegir amb prou fluïdesa. Els llibres de lectura fàcil no s'han de veure com una solució per als qui tenen una capacitat lectoescriptora pobre, sinó com un estímul, una eina per fer-los interessar en els llibres.

Minusvalidesa mental

El grau de discapacitat està relacionat amb la capacitat intel·lectual i amb el desenvolupament social i personal.

Una discapacitat intel·lectual lleugera pot estar a prop de la intel·ligència normal. Moltes persones que la pateixen són capaces de llegir textos senzills força bé. Alguns dels afectats per una discapacitat moderada poden també aprendre a llegir textos curts de lectura fàcil. Una minusvalidesa severa no els permet llegir per ells mateixos, però poden disfrutar-ne si tenen algú altre que els llegeixi.

Els dislèctics

Constitueixen un grup particular amb problemes de lectura. La dislèxia es defineix com la incapacitat d'aprendre a llegir i escriure bé, malgrat una intel·ligència normal i un esforç suficient. Els dislèctics tenen dificultats en descodificar les paraules i/o en lletrejar-les, però no hi ha problema a l'hora de comprendre. Si bé aquests materials poden ser molt útils per alguns membres

d'aquest col·lectiu, especialment en la fase d'aprenentatge lector, moltes persones dislèctiques no tenen necessitat de materials de lectura fàcil.

Persones sordmudes

La sordesa sovint s'ha qualificat com la minusvalidesa invisible, cal tenir present però que la manca d'oïda de les persones que han nascut sordes o amb sordesa pre-parla, n'ha condicionat el desenvolupament del llenguatge oral. Moltes persones sordes des del naixement tenen el llenguatge dels signes com la seva primera llengua i es comuniquen bé mitjançant aquest llenguatge. Quan es tracta del llenguatge escrit, no obstant, sovint tenen una comprensió limitada de les abstraccions, metàfores o jocs de paraules.

Persones grans, parcialment senils

Les persones grans, parcialment senils, sovint tenen dificultats amb el llenguatge estàndard. Les dificultats de comunicació poden venir en detriment de la interacció social i, per això, tenir efecte sobre la capacitat d'enfrontar-se a la vida quotidiana. Els textos de lectura fàcil poden ser utilitzats per gent gran amb demència lleugera a moderada.

És possible unificar les necessitats de grups diferents?

Les necessitats de grups diferents, poden realment combinar-se? A aquesta pregunta l'autor de les Directrius de l'IFLA afirma que malgrat les diferències hi ha un acord general entorn del fet que hi ha més factors que uneixen aquests grups que no pas els separen. Molts llibres, diaris i altres publicacions de lectura fàcil poden ser utilitzats per persones de diferents grups.

La conveniència i l'interès depèn dels interessos i personalitat del lector. El llibre ha de ser llegible i comprensible, però és l'interès que desvetlla en el lector el que en garantirà l'èxit. L'experiència demostra que l'àmbit de lectors d'una obra és sovint molt més ampli del que inicialment s'esperava.

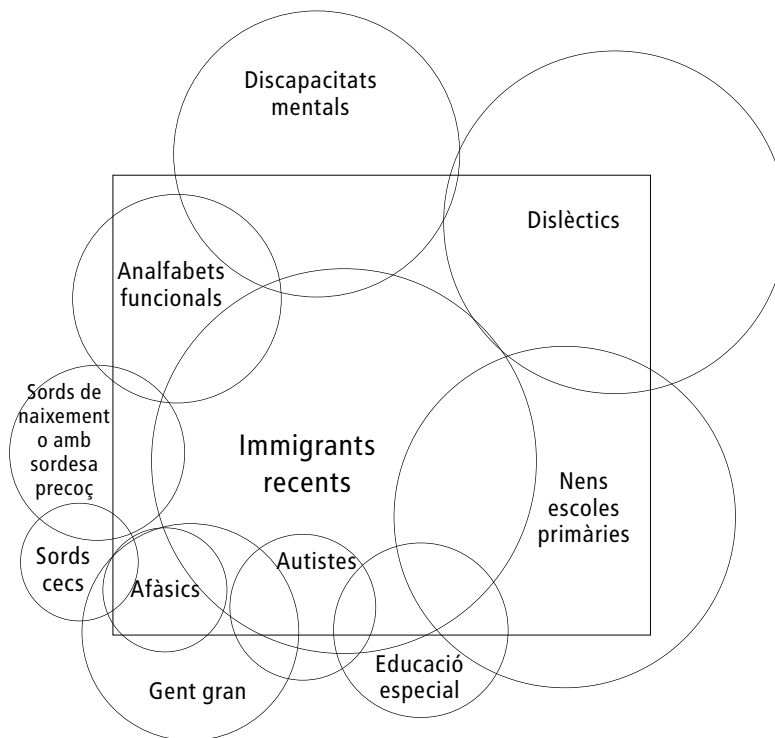
Cal, com sempre, saber trobar el llibre adequat al lector. De fet els grups destinataris sovint s'encavalquen i, per regla general, no totes les persones d'un grup tenen necessitat de materials de lectura fàcil.

2.1. Logotip

Els productes de lectura fàcil haurien de ser clarament etiquetats. Un logotip que signifiqui «de lectura fàcil» pot ser una manera pràctica d'aconseguir-ho. Els productes que s'identifiquin amb aquest logo haurien de cobrir certs requisits sobre llenguatge, contingut i disseny.

Criteris per atorgar el logo «Lectura fàcil»

Segons les directrius internacionals de la IFLA, per atorgar el logo de lectura fàcil els materials haurien de reunir els següents requisits:

Font: Adaptació del gràfic extret de: «Directrius per a materials de lectura fàcil. Barcelona: COBDC, 1999.

Llegibilitat:

- Línia argumental clara
- Llenguatge senzill amb molts diàlegs
- Frases curtes
- Caràcters i escenaris interessants
- Evitar llenguatge figuratiu, metàfores, homònims, etc.
- Llenguatge per adults, sense actituds paternalistes o condescendents.

Continguts:

- Temes quotidians
- Temes de ficció
- Rellevants quant a les experiències del lector
- Adequació a l'edat mental
- Final feliç o, com a mínim, satisfactori.

Disseny:

- Presentació atractiva
- Grandària fàcil de manejar
- Tapes dures o relligat
- Il·lustracions bones i relacionades amb el text
- Marges i espais generosos
- Tipografia clara sobre paper blanc de bona qualitat, lletra gran.

2.2. El paper de les biblioteques

Les biblioteques públiques han tingut sempre un paper clau en el camp de la lectura fàcil. Una majoria dels llibres de lectura fàcil es ven a les biblioteques. Això vol dir que l'èxit dels llibres de lectura fàcil en arribar als lectors depèn, en una gran mesura, de les biblioteques.

Podem donar per suposat que els lectors de materials de lectura fàcil no estan, generalment, familiaritzats amb les biblioteques. Des del punt de vista bibliotecari, l'èxit depèn de quatre factors bàsics:

- La capacitat de treball bibliotecari amb grups especials (centres de dia, institucions per als discapacitats, associacions d'immigrants, escoles d'adults), així com amb cuidadors i monitors.
- El coneixement de les necessitats especials dels lectors. El personal de biblioteca ha de ser format i informat sobre aquestes necessitats especials.
- El coneixement de, i l'expertesa en, seleccionar materials de lectura fàcil.
- La facilitat d'accés als materials de lectura fàcil dins les biblioteques. Aquests materials han de ser clarament marcats i exposats.

3. Estat de la qüestió a escala internacional: antecedents i realitat actual

Fa més de trenta anys que els bibliotecaris de les biblioteques públiques de diferents països formulen demandes de materials de «lectura fàcil» per poder atendre els col·lectius, cada dia més amplis, que necessiten materials especials per poder llegir.

Institucions internacionals de l'àmbit bibliotecari i cultural han acollit aquestes demandes creant fòrums de treball i impulsant actuacions que potencien l'elaboració d'aquests materials. Farem un breu resum dels inicis d'aquestes actuacions.

L'IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) <<http://www.ifla.org>> va recollir la inquietud dels professionals i el 1987 creà un Grup de Treball anomenat Easy to Read. Inicialment el Grup Easy to Read va estructurar-se amb l'aportació de professionals suecs i holandesos. Aquests dos països, en aquells moments, eren els més actius en l'elaboració de materials de lectura fàcil.

Durant el Congrés de l'IFLA a Barcelona, l'agost de 1993, el Grup de Lectura Fàcil s'integrà en la Secció de Libraries Serving Disadvantaged Persons.

Formar part d'una Secció que compta amb pressupost propi i una línia de treball clarament establerta li ha permès donar un major impuls a les actuacions dels professionals implicats en aquesta tasca.

L'any 1993, a la Fira de Frankfurt, dedicada en aquella ocasió a Holanda,³ es presentaren una sèrie de publicacions en format de lectura fàcil dins del «Stiftung Lesen» i tingué lloc una trobada internacional liderada per EBLIDA (European Bureau of Library Information and Documentation Association) <<http://www.eblida.org>> la federació d'associacions bibliotecàries europees, presidida en aquells moments per Emanuella Giavarra, que mostrà un gran interès pel tema.

A instàncies d'Eblida en el Programa Gutenberg, publicat pel Parlament europeu⁴ es van incloure una sèrie de recomanacions per promoure la lectura, entre les quals destaquen el ca-

3. Starmans-van Haren, Mieke *Easy to Read in a European setting* Comunicació presentada a Frankfurt Bookfair, 8 October 1993 en el Seminari: «Reading promotion in the Easy-to-Read; first steps towards a European co-operation».

4. Larive, Jessica *Through books, discover Europe... and each other*. Brussel·les: European Parliament, 1993.

pítol I («Mesures generals per promocionar l'accessibilitat dels llibres») i el capítol II («Mesures per promocionar l'accessibilitat social dels llibres»).

En aquest segon capítol es proposa que la Comissió s'ocupi de l'alfabetització, que és l'obstacle més gran pel desenvolupament cultural, que estableixi un projecte juntament amb ONG significatives i amb la col·laboració de les biblioteques públiques per promoure la lectura entre els segments més desfavorits de la societat (el quart món).

Entre altres recomanacions s'indica que cal iniciar grups de treball i formar especialistes que puguin actuar en diferents països europeus, que cal elaborar una base de dades de E-to-R i encoratjar la producció de materials lectors i audiovisuals adients per a les persones amb dificultats. També tracten específicament de la promoció a la lectura entre col·lectius desfavorits altres capítols de l'informe, concretament els relacionats amb l'economia, la tecnologia i l'accessibilitat cultural.

Uns anys abans, el 1990, la UNESCO havia impulsat l'Any Internacional de l'Alfabetització i, seguint les recomanacions del preseminari celebrat a Härösand del 13 al 17 d'agost de 1990 sobre «Política de la Biblioteca Pública», publica, el 1993, unes directrius adreçades a les biblioteques per promoure l'alfabetització.⁵

Aquestes directrius declaren d'especial interès l'ús de materials de lectura fàcil per a l'alfabetització (capítol 9, punt 3.1), i recomanen la publicació d'aquests materials en les diferents llengües d'aprenentatge.⁶

El 1996 la UNESCO, amb el suport de l'IFLA i d'EBLIDA, impulsa la celebració del dia del Llibre, el 23 d'abril, a escala internacional (inspirat en la Festa de Llibre a Catalunya).

El 1994 es celebrà a Copenhaguen el simposi «The way of the book to the reader» i es decidí, dins de la Comunitat europea, impulsar una campanya sobre el «plaer de la lectura».

En resum podríem dir que en línies generals, els anys vuitanta i fins la primera meitat dels noranta, institucions internacionals tan representatives com la UNESCO, l'IFLA, l'EBLIDA i el Parlament Europeu feren una sèrie d'activitats orientades a impulsar l'alfabetització, la promoció del llibre i de la lectura i fomentaren l'interès dels materials de lectura fàcil com a eines d'alfabetització.

Aquesta campanya, liderada pels professionals holandesos i suecs que treballaven en el si d'aquestes organitzacions internacionals, fou acollida amb entusiasme per molts països i per reconeguts professionals. Són prou reveladores les paraules del britànic Mr. Lind adreçades als polítics a qui els deia: «si creieu que promocionar el coneixement és car, proveu que val la ignorància».

Dins de la segona meitat dels anys noranta la política internacional s'orienta vers un altre rumb, es considera que ha quedat prou demostrada la necessitat d'aquests materials i els esforços se centren en el desenvolupament d'activitats destinades a difondre arreu del món com cal elaborar els materials de lectura fàcil i com poden establir-se polítiques que n'afavoreixin l'edició. També es donen orientacions sobre com potenciar-ne la difusió entre els col·lectius interessats.

En aquesta línia, el 1997, la Section for Libraries Serving Disadvantaged Persons de l'IFLA publica les ja esmentades *Guidelines for Easy-to-Read Materials* elaborades pel director de la Easy to Read Foundation sueca, Brør Tronbacke, i consensuades per tots els membres de la Secció. Aquestes normes, fruit en bona mesura de la llarga experiència sueca en l'edició de llibre fàcil, són d'abast internacional i han estat traduïdes a tots els idiomes oficials de l'IFLA, el castellà inclòs. El Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya n'ha publicat la versió catalana.

5. Barbro, Thomas. *Guidelines for public libraries promoting literacy*. París: UNESCO, March 1993 PGI 93/WS/4.

6. Barbro, (op. cit.), 1993.

Pel que fa a la difusió dels materials de lectura fàcil en els congressos anuals de l'IFLA s'han fet, i es fan, seminaris i sessions obertes amb la col·laboració d'altres seccions i col·lectius (Secció de cecs, Secció de Multiculturals, Associacions de Dislèctics, etc.) que ajuden a difondre i potenciar aquests materials entre els diferents segments de població a qui van destinats, i, a més, impulsen sinergies.⁷

Darrerament, el 2003, la UE en el seu programa Inclusion Europe⁸ dedicat a les persones amb minusvalideses ha elaborat unes directrius⁹ inspirades bàsicament en les de l'IFLA i ha adoptat un logo tant pels textos a Internet com per tot tipus de publicacions. La fundació FGUAM de la Universidad Autònoma de Madrid ha iniciat un grup de treball des de l'apartat «Implicación Social-Discapacidad» que s'interessa per la lectura fàcil i ha publicat la *Constitución Europea Fácil* segons les normes europees.¹⁰

Actualment són molts els països que estan elaborant materials de lectura fàcil, el pioner dels quals és Suècia, que fa més de trenta anys que edita llibres i materials de lectura fàcil i compta amb un important suport institucional que li ha permès una sòlida implantació. A principi dels anys noranta, i gràcies a les experiències prèvies, es crea la Fundació de Lectura Fàcil (Centrum för Lättläst), la responsable de la producció i difusió dels materials de lectura fàcil al seu país que rep una important dotació del seu Parlament.¹¹

Els lligams que la Fundació sueca té establerts amb tots els països nòrdics, tots ells amb centres que impulsen la lectura fàcil, i l'interès creixent per aquestes publicacions arreu del món, incentivaren que l'any 2004 el centre suec iniciés una xarxa internacional electrònica.

La *International Easy-to-Read Network* és una xarxa oberta a professionals (editors, escriptors, periodistes, fotògrafs, il·lustradors, llibreters, bibliotecaris, pedagogs i altres) que treballen en organitzacions públiques i privades preocupades per posar la lectura, i amb ella la informació i la cultura, a l'abast de tots els ciutadans. La componen entitats de 15 països, compromeses amb la difusió i la implantació de la lectura fàcil.

Els objectius de la xarxa poden concretar-se en: a) difondre internacionalment el concepte de lectura fàcil, b) sensibilitzar sobre les necessitats dels lectors de lectura fàcil, c) constituir-se com a referència mundial i lloc de contactes a l'entorn de la lectura fàcil d) propulsar l'intercanvi d'informació, idees i experiències a tot el món, i e) facilitar la cooperació entre persones i entitats de diferents països.

Entre les tasques que es proposa destaquen la cooperació en projectes de lectura fàcil, el suport a la investigació, la convocatòria de cursos especialitzats o l'assessorament per a la creació de nous centres de treball en lectura fàcil.

Actualment la Xarxa està al web del centre suec que la promou <<http://www.lattlast.se>> amb informacions, enllaços i un fòrum de contactes; té previst publicar un full informatiu i organitzar un congrés especialitzat cada dos o tres anys.

El 6 d'octubre de 2005, l'Associació Lectura Fàcil va convocar la trobada fundacional, i primera presencial, de la Xarxa, que va tenir lloc a Barcelona a la Biblioteca Francesca Bonnemaison. Després de la reunió fundacional tingué lloc la presentació oficial de la Xarxa i la inauguració d'una exposició sobre Materials de Lectura Fàcil elaborada pel Grup de Lectura Fàcil del COBDC amb col·laboració amb l'Associació Lectura Fàcil.

7. Per més informació sobre les activitats de la IFLA vegeu: <<http://www.ifla.org/VIIIs9/sisdp.htm>>. Europa recull les activitats per a persones discapacitades a: <<http://www.european-agency.org>>.

8. Vegeu la pàgina web <<http://www.inclusion-europe.org>>.

9. *Directrices europeas para facilitar la lectura. El camino más fácil* consultable a la pàgina web del programa. Versió espanyola de la Fundación FGUAM.

10. Per més informació sobre FGUAM vegeu la pàgina web <<http://www.fg.uam.es>>.

11. Per més informació, vegeu la pàgina web del Centrum för Lättläst <<http://www.lattlast.se>>.

Consultar el web de la Xarxa ens permet tenir una visió global de bona part dels països i institucions que avui treballen per la implantació de la lectura fàcil arreu del món.

4. Catalunya: estat de la qüestió

4.1. Necessitats detectades

Els col·lectius més amplis d'usuaris potencials de llibre fàcil entre la població adulta provenen dels sectors de la immigració i dels col·lectius amb discapacitats.

No és fàcil arribar a una quantificació exacta d'aquests col·lectius, per diverses raons, entre les quals destacaríem la fiabilitat relativa de les fonts estadístiques —moltes de les persones immigrants no estan censades— i la dificultat de precisar quines discapacitats permeten o no l'accés a la lectura fàcil. D'altra banda, ser usuari d'aquests tipus de materials depèn en última instància de la motivació personal de la persona interessada, del coneixement de l'existència d'aquests materials o de l'estímul i suport que trobi en el seu entorn. En aquest sentit les diferents associacions de suport i ajut a aquests col·lectius poden ser un element clau per a la difusió dels materials entre els seus associats i afiliats.

A títol orientatiu oferim algunes dades estadístiques per tal de quantificar globalment, encara que sigui de forma aproximada, la població lectora potencial del llibre fàcil.

Població immigrant

Aquest és un sector que darrerament està experimentant un creixement exponencial.

Segons les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, l'IDESCAT,¹² a Catalunya, l'any 2004, hi havia censats 462.046 estrangers (per interpretar el creixement d'aquest sector cal tenir en compte que el 2002 eren 280.167). Tots els estudiosos del tema recomanen duplicar, o fins multiplicar per tres, les dades oficials per aproximar-nos a la realitat.

Es considera que la immigració provinent de l'Àfrica, de l'Amèrica Llatina i de l'Àsia, és la que té més dificultats d'introduir-se en el coneixement del català com a llengua escrita i, en conseqüència, poden ser els principals usuaris dels materials de lectura fàcil. Actualment, segons l'IDESCAT, hi ha a Catalunya 169.502 immigrants procedents de l'Àfrica, 135.978 d'Amèrica i 51.310 d'Àsia. Bona part de les persones d'aquest sector podrien necessitar el llibre fàcil per llegir i entendre les llengües del país d'acollida.

Persones amb discapacitats

Segons l'estudi *Estadística de persones amb disminució* elaborat pel Gabinet d'Estudis i Planificació de la Secretaria General del Departament de Benestar Social, l'any 1999 (darrer recull estadístic) hi havia a Catalunya 564.531 persones amb discapacitat.¹³

No totes les discapacitats necessiten materials de lectura fàcil. Els segments de població que hauríem de tenir en compte en aquest cas són els de minusvalideses auditives, minusvalideses psíquiques i mentals. D'acord amb l'estudi citat hi ha 43.741 persones amb minusvalide-

12. <<http://www.idescat.es>> [Consulta: 10.11.2005].

13. <<http://www.idescat.es>> [Consulta: 18.11. 2005].

ses auditives (totes més joves de 64 anys, però possiblement moltes d'elles no són sordes de naixement), 82.733 amb minusvalideses psíquiques (aquí sí que hem inclòs les majors de 65 anys, ja que són un segment susceptible de necessitar materials de lectura fàcil), en total 127.474 persones, de les quals possiblement un 50 % podrien ser usuaris potencials del llibre fàcil.

Persones analfabetes funcionals

Estudis fets en diferents països de l'OCDE demostren que entre un 25 % i un 40 % de les seves poblacions són persones analfabetes funcionals. Tots ells poden ser considerats usuaris potencials de materials de lectura fàcil

4.2. Marc legal d'àmbit bibliotecari

En el cas de Catalunya, la política de normalització lingüística no pot obviar uns materials que són indispensables per introduir la nostra llengua dins d'aquest col·lectiu, incloure els emigrants en la societat del país exigeix aconseguir una alfabetització plena d'infants i adults.

Cal tenir present a més que la Llei del sistema bibliotecari de Catalunya, aprovada el març de 1993 pel Parlament de Catalunya, preveu que la biblioteca pública ofereixi serveis a tots els ciutadans en general i explícitament a aquells que, per diverses raons, presenten dificultats lectores.¹⁴

La Generalitat, en aquesta mateixa Llei, en establir les responsabilitats de les diferents institucions públiques respecte del Sistema de Lectura Pública de Catalunya, assumeix, com a responsabilitat pròpia, entre d'altres, la de prestar serveis de suport a la lectura pública del país.

S'entén que si per llei les biblioteques públiques catalanes han de tenir en compte com a lectors potencials un ampli col·lectiu, que presenta diverses peculiaritats que els dificulten la lectura, aquestes biblioteques hauran de disposar de materials adequats per poder-los oferir serveis eficients.

4.3. Quines experiències hi ha a Catalunya?

Antecedents

Des de 1993 es formulen diferents propostes a l'Administració Pública per elaborar materials de lectura fàcil, propostes que no desperten gran interès.

El 1998, a partir d'un contacte amb la Fundació Bofill, aquesta fundació encarrega un estudi per analitzar les possibilitats d'editar llibre fàcil a Catalunya.¹⁵

Per l'elaboració d'aquest treball es duu a terme un estudi de camp que permet detectar que a Catalunya hi ha un nombre molt significatiu de ciutadans que necessitarien aquests materials per poder llegir. A més es constata que tots els segments de població, amb necessitats de lectura fàcil, tendeixen a créixer, especialment el de persones immigrades.

14. Llei 4/1993 del sistema bibliotecari de Catalunya

15. Mayol, Carme; Salvador, Eugènia. *Materials de lectura fàcil... proposta per elaborar aquests materials a Catalunya*. Barcelona: FUS, 1999. (Finestra Oberta; 8).

Les conclusions que es desprenien d'aquest estudi eren les següents:

Com a punts febles:

- una gran dispersió d'entitats públiques i privades interessades en el llibre fàcil
- la inexistència de coordinació, manca de lideratge i problemes de finançament, fruit en part de la dispersió
- manca d'experiència en aquest camp.

Com a punts forts:

- el col·lectiu que necessita aquests materials és molt ampli i demostra una clara tendència a anar en augment
- a Catalunya hi ha una xarxa associativa important i força dinàmica
- nombrosos col·lectius que podrien actuar com a punts de difusió, s'han mostrat interessats en aquest tema
- es tracta d'un mercat inexplorat
- les escasses iniciatives editorials de què tenim coneixement, millorarien la seva rendibilitat econòmica i social si s'adoptessin unes pautes normalitzadores
- les diverses legislacions —estatal, autonòmiques—, com també les recomanacions a escala internacional subscrietes per l'Estat espanyol, obliguen a generar els materials oportuns per a la normalització i la integració social dels diversos col·lectius en situació de desavantatge.

La conclusió final indicava que la publicació d'aquests materials és una necessitat social a la qual cal donar compliment.

Comissió de Lectura Fàcil

Fruit del citat treball va néixer, l'any 2001, en el si del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes, la Comissió de Lectura Fàcil amb la voluntat de promoure l'elaboració i la difusió de materials de lectura fàcil i de constituir un centre de referència que atorgués el logotip als materials i des d'on s'impulssessin i coordinessin iniciatives per crear-los, difondre'ls i distribuir-los.

La Comissió estava integrada per experts d'organitzacions de suport als destinataris, per bibliotecaris i professionals vinculats al món de l'ensenyament universitari. Comptava amb el suport inicial de la Fundació Jaume Bofill, del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya i de la Biblioteca de Catalunya.

Des d'un principi va mantenir contactes amb la Fundació Easy-to-Read sueca. El seu director i diferents membres d'aquesta institució es desplaçaren diverses vegades al nostre país per contribuir a difondre a la societat catalana la seva llarga experiència en aquest àmbit.

Després d'un any d'intensa activitat com a Comissió depenent del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya es decideix constituir una Associació independent i, al mateix temps, crear, des del Col·legi, un Grup de Treball que fomenti les activitats per impulsar la lectura fàcil entre els bibliotecaris de biblioteca pública del país.

Associació Lectura Fàcil

L'Associació Lectura Fàcil, entitat sense ànim de lucre, sorgida com evolució de la Comissió de Lectura Fàcil, es constituí el novembre de 2002 i ha quedat oficialment inscrita en el Registre d'Associacions de la Generalitat el 22 de Gener de 2003 (núm. 27179).

Els seus objectius són fomentar l'elaboració, promoció i distribució de materials de lectura, d'audiovisual i de multimèdia per a persones que per qualsevol motiu físic, psíquic o social, tinguin dificultats per utilitzar els esmentats mitjans com a vehicles de comunicació, informació, formació o lleure i facilitar-los així l'accés al coneixement en els termes més amplis.

Les activitats que realitza l'Associació són totes aquelles que es deriven dels seus objectius, i que podem situar-les en cinc grans àrees:

- *difusió*, s'han dut a terme quantitat d'activitats relacionades amb aquesta àrea, sempre amb l'objectiu de fer conèixer i difondre el concepte de *lectura fàcil* i promocionar l'Associació. S'han fet presentacions i conferències en universitats, biblioteques, col·legis professionals; s'han publicat articles i ressenyes en diaris i revistes professionals; s'han fet intervencions a la ràdio; s'han editat materials de difusió; s'han escrit cartes i correus electrònics a entitats i persones per informar-los del projecte LF (tenim una base de dades amb 800 registres). S'ha creat una pàgina web (<<http://www.lecturafacil.net>>), s'ha redactat un butlletí trimestral informatiu¹⁶ i darrerament s'ha organitzat la trobada fundacional de la International Easy-to-Read Network i les Jornades Internacionals de Lectura Fàcil.¹⁷
- *formació*, s'han fet cursos de formació de diferents nivells i amb la col·laboració de diverses entitats i institucions. El primer va ser impartit per personal del Centre suec al Col·legi de Doctors i Llicenciats de Catalunya; amb la col·laboració del COBDC s'han fet cursos a Lleida i Girona, també s'ha impartit un curs a sol·licitud de la Conselleria de Benestar Social. Actualment hi ha perspectives de nous cursos per a professors d'Escoles d'Adults.
- *assessorament en l'elaboració de materials*, aquesta és una tasca clau per poder disposar de llibres en format lectura fàcil. S'ofereix suport a les editorials que decideixen publicar materials de lectura fàcil, professionals amb preparació específica adapten textos, diverses entitats relacionades amb possibles usuaris de lectura fàcil han signat convenis de col·laboració amb l'Associació i fan lectures de prova dels textos abans de ser impresos, s'atorga el logo a les publicacions adaptades, s'actua com agents intermediaris entre el procés de creació i el d'edició.
- *centre de informació, referència i assessorament*, com a centre d'informació s'atenen consultes de persones i entitats interessades en la lectura fàcil, s'assessora entitats, institucions i editorials, s'estableixen convenis amb centres i entitats culturals i de suport als col·lectius destinataris, s'actualitza i normalitza la base de dades de persones i d'entitats, es fan tasques de coordinació amb el Grup de Treball de Lectura Fàcil del COBDC.

L'Associació Lectura Fàcil ha signat convenis de col·laboració amb institucions i entitats interessades en impulsar la lectura fàcil, és membre de la Comissió de Lectura de l'Ajuntament de Barcelona i forma part del Grup de Treball de la International Easy-to-Read Network.

16. S'han redactat tres butlletins *Infofacil* que recullen totes les activitats que es van fent. Pot consultar-se al lloc web de l'Associació Lectura Fàcil <<http://www.lecturafacil.net>>.

17. Ja hem fet menció de la Xarxa internacional, més endavant farem un breu resum sobre les Jornades Internacionals de Lectura Fàcil.

Pel seu especial interès creiem oportú fer una breu ressenya de les Jornades Internacionals de Lectura Fàcil.¹⁸

Les Jornades Internacionals de Lectura Fàcil, les primeres de l'Estat espanyol, que tingueren lloc a Barcelona els dies 7 i 8 d'octubre de 2005, s'organitzaren arran de la reunió fundacional de la International Easy-to-Read Network amb la voluntat, d'una banda, de propiciar l'intercanvi d'experiències i d'inquietuds entre les persones que treballen en Lectura Fàcil i, de l'altra, de donar difusió d'aquests esforços entre les persones interessades.

El programa presentava tres blocs de treball: l'alfabetització de joves i adults des de diferents perspectives, a escala internacional i també des de Catalunya i Espanya; experiències a l'entorn de l'elaboració i disseny de materials de lectura fàcil, per part de professionals nòrdics i dos debats sobre les polítiques de foment de la lectura practicada per institucions públiques i privades i les necessitats informatives dels col·lectius d'usuaris potencials de lectura fàcil.

Les Jornades van comptar també amb una exposició de llibres de lectura fàcil i de pòsters explicatius d'algunes de les institucions i entitats que col·laboren amb l'Associació Lectura Fàcil.

La presència de polítics i personalitats del món de la cultura i de la docència i l'assistència d'un nombrós públic (173 inscrits) van posar de manifest l'interès social i cultural que desvetllen els materials de lectura fàcil.

Grup de Treball de Lectura Fàcil (Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya)

El Grup de Treball del COBDC, constituït l'any 2002, té també els seus antecedents, com indicàvem, de la Comissió de Lectura Fàcil i està constituït per bibliotecaris de biblioteca pública i membres de l'Associació de Lectura Fàcil. Té com objectiu impulsar l'ús dels materials de lectura fàcil en les biblioteques públiques del país.

Les activitats pròpies d'aquest Grup són detectar les necessitats d'aquests materials en les biblioteques públiques, difondre i usar les publicacions que ja existeixen en català, i cercar i fer propostes per l'elaboració de nous materials adients a les capacitats lectores de diferents sectors de població.

En aquest sentit és especialment interessant l'estudi realitzat pel Grup de Treball¹⁹ amb la finalitat de detectar, a partir d'un qüestionari tramés a 78 biblioteques catalanes, el coneixement que els bibliotecaris tenen del concepte de lectura fàcil, quins materials d'aquest format hi ha en les biblioteques del país i quins són els materials que els bibliotecaris consideren necessaris per poder oferir serveis a tots els ciutadans del seu territori.

El Grup col·labora habitualment amb diferents tasques de l'Associació Lectura Fàcil, darrerament elaborà l'exposició sobre material de lectura fàcil inaugurada a la seu de la Biblioteca Francesca Bonnemaison en motiu de la presentació de la International Easy-to-Read Network. En un futur pròxim està previst que membres del Grup redactin un manual d'estil per al tractament bibliotecari dels materials de lectura fàcil.

Actualment quatre biblioteques públiques catalanes han iniciat uns programes de promoció lectora d'especial interès, tres dels quals es fan dins de la biblioteca —dos adreçats a immigrants i el tercer a adults amb retard mental—, i el quart té lloc en una residència d'ancians i s'adreça a persones amb cert deteriorament mental; en tots els casos s'utilitzen llibres de lec-

18. Per a més informació sobre les Jornades, vegeu el lloc web de l'Associació Lectura Fàcil.

19. Silvestre Gusi, Núria; Capo, Rosa M. «La lectura fàcil a les biblioteques catalanes». *Item*, núm. 36 (2004), p. 57-77.

tura fàcil.²⁰ Aquestes actuacions són la millor manera de demostrar la funcionalitat dels materials de lectura fàcil i, al mateix temps, la tasca de cohesió social de la biblioteca. Una tasca que els polítics (els d'aquí, i també els de països on la biblioteca pública està ben implantada), habituats a veure la biblioteca com un equipament cultural, no acaben d'interpretar.²¹

Experiències en l'àmbit editorial

Els primers títols adaptats a LF van ser publicats per Publicacions Abadia de Montserrat, que l'any 2001 va iniciar la col·lecció Contes d'arreu, adreçada a un públic infantil i juvenil. El 2002 l'Escola de Persones Adultes Manuel Sacristán, de Comissions Obreres va publicar una biografia de Martí Pol: *No estem mai sols*. L'any següent va aparèixer un altra llibre adreçat també a adults, *El Parlament de Catalunya*, d'Editorial Mediterrània i que comptà amb el suport de la Fundació Jaume Bofill.

Actualment són sis les editorials que han iniciat col·leccions en format lectura fàcil, una d'elles al País Valencià (Editorial Germania).

La irrupció de l'editorial Castellnou a l'escena de les publicacions en LF pot suposar l'impuls definitiu al projecte. L'any 2005 aquesta editorial inicià una col·lecció de clàssics de la literatura universal amb onze títols en català i els mateixos —amb alguna excepció— en castellà. Està previst que la col·lecció s'ampliï amb nous títols per al 2006.

Les incursions editorials en el format LF tendeixen a situar-se en el que els suecs classifiquen com a tercer nivell de dificultat. En canvi són de moment inexistents els llibres que s'adrecin a un públic amb dificultats lectores greus, nivell 1, que requereixin obres amb predomini de les il·lustracions sobre el text. Un cost força més elevat i un públic més restringit i amb més dificultats per arribar-hi són els factors que inhibeixen el món editorial d'arriscar-se amb aquest tipus de llibres.

L'Associació segueix treballant per implicar més editorials en el projecte i aconseguir que l'administració s'involucri en la definició d'una política de publicacions i de suport a les editorials, per tal de garantir la producció de textos el més adaptats possible a un ventall més ampli de destinataris.

5. Perspectives de futur

En una societat autodenominada *de la informació i del coneixement*, la lectura ha de tenir un paper protagonista; les persones que no poden llegir comprenent els missatges i utilitzant la lectura per gust, o per necessitat, en el seu desenvolupament quotidià, van quedant al marge de la societat.

Polítics i sociòlegs coincideixen en la necessitat de generar eines d'inclusió per a tots aquells que, per diversos motius, van quedant exclosos de la societat. La lectura fàcil pot ser una poderosa eina d'inclusió si sap donar les respostes que els grups d'usuaris potencials necessiten.

Tenint en compte el valor social de la lectura i el fet que, dia a dia, augmenta el nombre de ciutadans que necessiten aquests materials, hem de creure que en poc temps la lectura fà-

20. Vegeu les pàgines web de l'Associació Lectura Fàcil i del COBDC <<http://www.cobdc.org>>.

21. Andunson, Ragnar. «How do politicians and central-decision makers view public libraries? The case of Norway». *IFLA Journal*, vol. 31, núm. 2 (2005), p.181.

cil experimentarà una gran evolució en els països amb preocupació per eliminar bosses de marginació i per millorar la qualitat de vida dels ciutadans.

Per interpretar futures línies de treball cooperatives d'àmbit internacional pot ser útil tenir en compte els acords aconseguits en la reunió de Barcelona de la International Easy-to-Read Network (octubre de 2005).

En primer lloc es designà un equip de cinc persones representants de cinc entitats de diferents països que es constituí en un grup de treball internacional que es compromet a ampliar la Xarxa, a donar informació sobre les activitats dels països que configuren la Xarxa en la seva pàgina web (de moment inclosa en el web de la Fundació sueca) i a establir els enllaços pertinents des de la xarxa amb els centres de cada país.

Així mateix es redactà una enquesta amb el propòsit de fer un estudi que permeti, en un futur, conèixer en profunditat les activitats dels diferents centres que estan impulsant arreu del món materials de lectura fàcil.

Els objectius més immediats són la coneixença mútua, la difusió del concepte i dels materials de lectura fàcil, el treball en cooperació, i la vinculació amb institucions d'interès com la IFLA i tot tipus d'entitats i institucions interessades en la promoció de la lectura.

De fer-se aquests acords podríem tenir, per primera vegada en un futur pròxim, un mapa complet de l'estat de la qüestió de la lectura fàcil arreu del món, i una línia de treball en cooperació molt enriquidora per a tots.

Respecte de la lectura fàcil a Catalunya creiem que les conclusions de les Jornades Internacionals de Lectura Fàcil poden mostrar-nos quin és la situació actual i quines són les actuacions que es demana a l'Administració pública i a la societat en general per desenvolupar la lectura fàcil en un futur que voldríem molt proper.

Conclusions generals

1. La idea de la Lectura Fàcil neix del concepte de democràcia lectora. És un intent decidit de superació de les desigualtats.
2. Es constata que hi ha un important percentatge de població que no disposa de materials de lectura adequats a les seves possibilitats. Una part significativa d'aquest sector, temerós del desprestigi social, pot preferir no llegir a reconèixer que té necessitat de materials especials. Podem dir que d'alguna manera aquests ciutadans són expulsats de l'àmbit de la lectura.
3. Un elevat nombre de ciutadans, però, ni tan sols saben llegir. Per això és essencial promoure processos d'alfabetització que facilitin l'adquisició de la paraula oral i escrita per compartir sentiments i idees que permetin socialitzar interessos i cooperar en la humanització de la societat.
4. És imprescindible comptar amb materials de lectura fàcil perquè la lectura esdevingui una eina d'inclusió social. Calen sobretot materials de lectura molt elementals i progressius per a les persones immigrants.
5. Veiem la necessitat d'implicar tota la cadena de producció de material de lectura (autors, traductors, il·lustradors, adaptadors, editors, distribuïdors, llibreters, etc.) en la confecció de llibres i altres materials, de manera que siguin assequibles a tots els segments de població.
6. Els responsables polítics valoren positivament que es produeixin i difonguin materials de Lectura Fàcil. Consideren molt important la tasca que en aquest aspecte es fa des de l'Associació Lectura Fàcil, les biblioteques públiques i el Grup de Treball del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya.

7. S'ha plantejat la necessitat que les administracions donin suport a la compra de llibres de Lectura Fàcil per a les biblioteques. Al mateix temps cal que ajudin en la producció de nous materials mitjançant diferents estímuls, a fi d'aconseguir que tota la cadena editorial, des de l'autor fins al lector, tingui un suport econòmic efectiu.
8. L'Associació Lectura Fàcil es compromet a impartir la formació que es consideri necessària per tal de continuar introduint la Lectura Fàcil en el país. La Fundació Bertelsmann ha posat la seva plataforma virtual al servei d'aquesta formació.
9. Demanem que les administracions públiques i altres fundacions privades compromeses amb la difusió de la lectura considerin la possibilitat de col·laborar amb l'Associació en les activitats per difondre la Lectura Fàcil.
10. Cal considerar la promoció de la Lectura Fàcil com una activitat transversal que implica a diferents agents socials i administracions públiques. Entenem que la col·laboració de totes elles és important per promoure la nostra tasca.
11. És important fomentar l'hàbit de la lectura. Les biblioteques escolars poden ajudar els usuaris i col·laborar amb les entitats per desenvolupar aquest programa.
12. És imprescindible que la redacció de la Llei del llibre, lectures i biblioteques tingui en compte la necessitat de produir, distribuir i difondre els materials de Lectura Fàcil.

El balanç de la tasca que s'ha fet i s'està fent a Catalunya, des dels inicis del primer estudi promocionat per la Fundació Bofill, és a dir fa uns sis anys, ha estat i és significativa. Avui són moltes les persones, les institucions i les empreses que coneixen què significa el concepte de *lectura fàcil* i són força les que s'estan implicant en alguna fase del procés de difusió i elaboració d'aquests materials.

La composició actual de la nostra societat reclama urgentment poder disposar d'eines que facilitin la inclusió social. La lectura fàcil és una d'aquestes eines. Volem creure que els polítics i la societat en general acceptaran el repte de fer possible que la lectura, i amb ella la cultura, estigui a l'abast de tots els ciutadans sense excepció.

Bibliografia

- BARBRO, Thomas. *Guidelines for public libraries promoting literacy*. París: Unesco, 1993. 49 p. (PGI 93/WS/4). *El camino más fácil: directrices europeas para generar información de fácil lectura destinada a personas con retraso mental*. [Brussel·les]: Asociación Europea ILSMH, 1998. 21 p.
- DAY, John Michael. *Guidelines for library services to deaf people*. 2a ed. Under the auspices of the Section Library Serving Disadvantaged Persons. L'Haia: IFLA, 2000. 25 p. (IFLA Professional Reports; 62).
- LEHMAN, Vibeke; LOCKE, Joanne. *Guidelines for library services to prisoners*. 3a ed. L'Haia: IFLA, 2005. 24 p. (IFLA Professional Reports; 92).
- MAYOL, M. Carme. «Lectores con discapacidad física y mental». *Educación y Biblioteca*, any 10, núm. 87 (feb. 1998), p. 32-42.
- . «Concepto de "lectura fácil" y tipología de usuarios». *Educación y Biblioteca*, any 15, núm. 136 (jul.-ag. 2003), p. 76-80.
- . «Jornades Internacionals de Lectura Fàcil: Barcelona acull la xarxa que dona suport a les persones amb dificultats lectores». *Barcelona Educació*, núm. 48 (juliol 2005), p. 28-29.
- ; SALVADOR, Eugènia. *Materials de lectura fàcil: anàlisi, directrius internacionals i proposta per a elaborar aquests materials a Catalunya*. Barcelona: FUS, Grup de Fundacions, 1999. 85 p. (Finestra Oberta; 8).

- NIELSEN, Gyda Skat; IRVALL, Birgitta. *Guidelines for library services to persons with dyslexia*. Under the auspices of the Section Library Serving Disadvantaged Persons. L'Haia: IFLA, 2001. 18 p. (IFLA Professional Reports; 70).
- READING PROMOTION IN THE EASY-TO-READ FIELD: FIRST STEPS TOWARDS A EUROPEAN COOPERATION. Frankfurt Bookfair, 8 October 1993. (Fullets i materials informatius de la NBLC lliurats al Seminari sobre Easy-to-Read celebrat a la Fira de Frankfurt el 1993).
- RICHAUDEAU, François. *La legibilidad: investigaciones actuales*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 1987. 212 p.
- SALVADOR, Eugènia. «Lectura fàcil: un suport per a les persones amb dificultats lectores». *Barcelona Educació*, núm. 45 (març 2005), p. 19.
- SILVESTRE GUSÍ, Núria; CAPO, Rosa Maria. «La lectura fàcil a les biblioteques catalanes». *Item*, núm. 36 (gener-març 2004), p. 57-77.
- STARMANS-VAN HAREN, Mieke (ed.). *Seminar Easy to read: papers, criteria and results*. L'Haia: Dutch Centre for Public Libraries and Literature, 1989. 104 p. (Oriëntatie Bibliotheekwerk Gehandicapten; 9).
- TRONBACKE, Bror I. *Guidelines for easy-to-read materials*. L'Haia: IFLA, 1997. 34 p. (IFLA Professional Reports; 54). [N'hi ha una versió espanyola de l'IFLA i una versió catalana publicada pel COBDC]
- TURIEL, Josep. «Recursos web sobre lectura fàcil i serveis especials» [en línia]. *BiD* [en línia], núm. 12 (juny 2004). Disponible a: <http://www2.ub.es/bid/consulta_articulos.php?fichero=12turiel.htm>. [Consulta: 8 març 2006].

M. Carme Mayol Fernández. Llicenciada en Llengua i Literatura Espanyola i diplomada en Biblioteconomia i Documentació.

De 1976 a 2002 exercí de professora de biblioteconomia a l'Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació, i a partir de 1998 a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB. De 1985 a 1991 fou directora de l'Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació de la UB.

De 1993 a 2001 fou membre del Comitè Permanent de la Secció de la IFLA Libraries serving disadvantaged people (període durant el qual Bror Tronbake redactà la Normativa sobre elaboració de materials de lectura fàcil); de 1995 a 2000 fou presidenta del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya; de 1995 a 1997, presidenta de FESABID (Federación Española de Archiveros Bibliotecarios y Documentalistas).

El 1998 rebé el Premi Nacional IWE/ASEDIE a la trajectòria professional.

Ha estat membre de la Comissió de Lectura Fàcil (2001-2003), i és membre del Grup de Treball de Lectura Fàcil del COBDC (2002-), codirectora de l'Associació Lectura Fàcil (2003-) i membre de la Comissió de Lectura Pública de Barcelona (2003-).

Ha publicat diversos treballs sobre temes de formació bibliotecària en revistes professionals catalanes, de l'Estat espanyol i de l'estranger i diversos articles, pròlegs de llibres professionals, etc., relacionats amb la biblioteca pública i els seus serveis. Ha participat en l'elaboració, en col·laboració amb altres professionals, de les *Normes per a Biblioteques Públiques Catalanes* i del *Mapa bibliotecari de Catalunya*.